

Fylkesmannen i Østfold

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Avdeling for utdanning og justis

Deres ref.:

Vår ref.: 2009/6040 632.2 KUB

Vår dato: 27.11.2009

Høring - NOU 2009: 18 Rett til læring

Vi viser til høringsbrev 22. juli 2009 angående ovennevnte.

NOUen inneholder 61 forslag til tiltak fra utvalget, jf. kapittel 3. Fylkesmannen i Østfold ønsker å knytte merknader til noen få av disse forslagene. For ordens skyld presiseres at de forslag som ikke er kommentert, ikke er vurdert.

Innføring av kommunal plikt til å sikre språkkartlegging

Utvalget foreslår i kapittel 13.2 at kommunen skal gis en plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Det er i fagmiljøene mye debatt om den økende bruken av ulike kartleggingsverktøy i barnehagene. Momenter i debatten er bl.a. spørsmålet om tid brukt til kartlegging vs. tid brukt til pedagogiske stimulerings- og oppfølgingstiltak, om økt bruk av kartlegging vil endre hvilke arbeidsmåter og hvilket innhold barnehagen fokuserer på.

St.meld. nr. 41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen* foreslår at det skal gis tilbud om språkkartlegging av alle barn som går i barnehage ved 3 års alder. Utvalget foreslår kartlegging både ved 3, 4 og 5 års alder. Vi vil i denne forbindelse peke på at det bør nøye vurderes hvilken effekt en årlig språkkartlegging vil ha vs. den tiden som blir brukt til kartleggingen. Stortingsmeldingens tiltak om kvalitetssikring av kartleggingsverktøy, utarbeiding av veileder og vurdering av krav til kompetanse hos den som kartlegger, bør gjennomføres før krav til språkkartlegging innføres. Slik kartlegging bør også vurderes opp mot rammeplanens formuleringer i kap. 4.2 om dokumentasjon knyttet til enkeltbarn.

Utvalgets forslag om at språkkartlegging skal være en plikt for *kommunen* og ikke for barnehagen, må vurderes opp mot at omtrent halvparten av barna går i ikke-kommunale barnehager, der kommunens instruksjonsmyndighet er begrenset.

Innføring av Læringsboka

Utvalget foreslår i kapittel 13.3 å innføre *Læringsboka* som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka skal følge barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Utvalget skriver i pkt. 13.3 at det "er opptatt av at personvern og eiendomsforhold til læringsboka blir klarlagt før verktøyet tas i bruk."

Til dette vil vi bemerke at innføring av *Læringsboka* fordrer en bred gjennomgang av forholdet til lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Videre vil *Læringsboka* ofte kunne inneholde taushetsbelagte opplysninger, jf. forvaltningsloven § 13. Utveksling av taushetsbelagte opplysninger må skje innenfor rammene av forvaltningsloven §§ 13a til 13f, jf. også opplæringsloven § 15-1 og barnehageloven § 20. Etter vårt syn må det gjennomføres grundige utredninger av *Læringsbokas* forhold til forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova.

På bakgrunn av det ovenfor nevnte støtter Fylkesmannen i Østfold følgende særmerknad fra utvalgsmedlem Jorun Sandsmark (KS): ”Læringsbokas funksjon og omfang er etter dette utvalgsmedlemmets mening ikke godt nok utredet, og dens funksjon og juridiske status er uklar.”

Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

I kapittel 14 presenteres utvalgets forslag angjeldende rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

- Det foreslås at ”Retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til *ekstra tilrettelegging i opplæringen*. Denne retten utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen omfatter det mangfold av tiltak som settes verk i form av personellressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak.”

Fylkesmannen støtter forslaget om å erstatte retten til *spesialundervisning* med retten til *ekstra tilrettelegging i opplæringen*. En forutsetter at dette i hovedsak er en begrepsendring som i større grad skal synliggjøre det mangfoldet av mulige tiltak som kan settes i verk. En forutsetter videre at begrepsendringen ikke endrer den enkeltes rett etter dagens § 5-1.

- Utvalget foreslår at ”Når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole og PP-tjeneste samhandle om den videre tilretteleggingen.”

Fylkesmannen støtter forslaget.

- Det foreslås at ”Individuell opplæringsplan slik denne beskrives i opplæringsloven § 5-5 skal inngå i læringsboka.”

Vi viser her til våre kommentarer til innføring av en læringsbok.

- Utvalget foreslår at ”Vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens § 5-3 i opplæringsloven, men basert på barnehagens og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten.”

Fylkesmannen støtter forslaget under de gitte forutsetningene som fremkommer i meldingen. Intensjonen må være å tilrettelegge for tidlig innsats uten at lov eller forskrift i seg selv blir en hindring for dette. En forutsetning for å få dette til vil være at PP-tjenesten i større grad jobber utadrettet og i tett dialog med skolene. En forutsetter at PPT kan hjelpe skolen i det faktiske og praktiske arbeidet med å legge opplæringen til rette for elever med særskilte behov.

- Det foreslås videre at ”Det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom
 - det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen
 - skolen ikke har den nødvendige kompetanse
 - foresatte og barnehagen/skolen krever det

- tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer”.

Fylkesmannen støtter forslaget, men ser at begrepet ”*avvik*” i første punkt må presiseres og gis et klarere innhold for at ikke intensjonen med tidlig innsats umuliggjøres på grunn av uklarheter om forståelsen av *avvik fra læreplanen*.

- Utvalget foreslår at ”Rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder hjemles i barnehageloven.”

Når dette spørsmålet skal utredes videre, er det viktig å ta i betraktning at også barn i førskolepliktig alder som ikke går i barnehage skal ha rett til spesialpedagogisk hjelp. Vi forstår videre forslaget slik at begrepet *spesialpedagogisk hjelp* erstattes av *ekstra tilrettelegging*. Som nevnt over i forbindelse med spørsmål om innføring av begrepet *ekstra tilrettelegging i opplæringen*, antas at dette forslaget kun er ment som en begrepsendring, og ingen endring av realiteten.

- Det foreslås at ”En rett til ekstra tilrettelegging på grunnskolens område for voksne. Behovet for en lovfestet rett til ekstra tilrettelegging i videregående opplæring som er organisert særskilt for voksne utredes.”

Fylkesmannen støtter forslaget.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Ragnhild Stai Amundsen e.f.
utdanningsdirektør

Kjersti Utnes Borgaas
rådgiver

Saksbehandler: Kjersti Utnes Borgaas